

связи с коммуникативной поляризацией высказываний данные компоненты различаются по содержанию. То есть в зависимости от конкретной ситуации одно и то же выражение может употребиться как в ситуации одобрения, так и порицания.

В настоящее время тенденции упрощения большинства условий общегражданского этикета отмечаются практически везде. Это – один из символов времени: измененный темп жизни и быстро меняющиеся социально-бытовые условия оказывают сильное воздействие на этикет. И поэтому общепринятое в начале или середине века может показаться абсурдным в его конце. Наряду с этим, основные и лучшие традиции общегражданского этикета, даже видоизменившись, продолжают существовать.

ЛИТЕРАТУРА

1. Abdullayev A.S. Nitq mədəniyyəti və natiqlik məharəti haqqında. Bakı, 1978.
2. Əliyeva K. Nitq mədəniyyəti və üslubiyatın əsasları. Bakı, 2001.
3. Сямядова К. Т. Нитг давранышынын милли-мядјани хцусуийятлары. (автореф. канд. дисс.). Баку, 1996.

ИСТОЧНИКИ

1. Елчин. Юлцм щюкмц. Баку, 1989.
2. Яфяндийев И. Сечилмиш ясярляри. Баку, 1984.
3. Шыхлы И. «Дяли Кцр» (роман), Баку, 1983.
4. Щагвердийев Я. Сечилмиш ясярляри. 2 жилддя, Ы жилд, Баку, 2005.

УДК: 811.161.2+811.111]’42

*Сергієнко Л.В.
(Київ, Україна)*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЧЛЕНОВАНОСТІ В ТЕКСТАХ ПРОСПЕКТИВ ЕМІСІ ЦІННИХ ПАПЕРІВ (на матеріалі проспектів емісії цінних паперів)

В статті розглянуто особливості членування текстів проспектів емісії цінних паперів. Визначено специфіку розбивки такого тексту на розділи, підрозділи, основні і факультативні частини, а також використання і оформлення виносок і цитування в межах тексту проспектів емісії цінних паперів.

Ключові слова: *текст, членованість, адресат, адресант, емітент.*

В статье рассмотрены особенности членения текстов проспектов эмиссии ценных бумаг. Обозначена специфика разбивки такого текста на разделы, подразделы, основные

и факультативные части, а также использование и оформление сносок и цитирования в пределах текста проспектов эмиссии ценных бумаг.

Ключевые слова: *текст, членимость, адресат, адресант, эмитент.*

The article deals with the peculiarities of IPO prospectuses text division. The specific character of this text type, its division into issues, sub issues, main and optional parts as well as usage and design of footnotes, and citation have been determined.

Key words: *text, division, addresser, addressee, issuer.*

Вивчення економічних та фінансових текстів, які є віддзеркаленням глобальних змін у світовій економіці, належить до актуальних проблем сучасного мовознавства. Розуміння таких текстів як комунікативної взаємодії, направленої на економічну еволюцію суспільства, спричинює необхідність вивчення основних текстових категорій, що використовуються в межах проспекту емісії цінних паперів (ПЕЦП), як інструменту економічного розвитку. Вивчаючи основні текстові категорії в різних типах тексту, дослідники (Моисеева И.Ю., Махрова Е.И., Тураева И. Р., Гальперін Т.Н. та інші) приділяють особливу увагу членованості тексту. Втім, це поняття в тексті ПЕЦП залишається недостатньо дослідженим, що зумовлює актуальність цієї статті.

Метою статті є аналіз особливостей членованості у англійських та українських текстах ПЕЦП, дослідження специфіки членування такого типу документу, розбивки його на розділи, підрозділи, основні та факультативні частини, використання та оформлення виносів і цитування та вплив факультативних частини тексту на адресата та на контекстно-варіативне членування тексту ПЕЦП.

ПЕЦП – це тип документу, який містить інформацію про емітента, його фінансово-господарський стан, цінні папери, щодо яких прийнято рішення про розміщення [4]. Текст ПЕЦП – як і будь який текст – це мовленнєве явище, яке має «свої базові якості (властивості, атрибути), що створюють текст, та без яких його існування неможливе» [5: 68]. Маючи певний набір таких якостей, текст ПЕЦП характеризується особливою структурою цих елементів. Оскільки теоретичні засади дослідження ПЕЦП ґрунтуються на принципі категоріальності [6;1;7], який реалізується через виявлення базових якостей – категорій, які визначають основні властивості тексту, зазначимо, що членованість разом з іншими специфічними атрибутами ділового мовлення (інформативність, членованість, когезія, автосемантия тощо) – є характерними категоріями, властивими тексту ПЕЦП.

Під членованістю тексту, спираючись на визначення Лапотько А.Г. та Стуколової Г.П., ми розуміємо формальне та змістове розділення тексту на частини, які розробляють локальні теми та мають певну формальну та змістову самостійність [3: 6].

Перейдемо до розгляду членованості тексту ПЕЦП. Розуміння підпорядкування та взаємозв'язків частин тексту є ключовою умовою у сприйнятті комплексності повідомлення ПЕЦП. Виділяють два види членування текстів: об'ємно-прагматичне та контекстно-варіативне [1: 52]. Об'ємно-прагматичне членування тексту ПЕЦП передбачає такі способи його розділення: на розділи, відбивки, абзаци та надфразові єдності [1: 52], контекстно-варіативне – на мовленнєві акти: мова автора (лист звернення до адресата), виноска, передмова або вступ (summary), цитування тощо. Взаємозалежність та пов'язаність обох видів членування тексту ПЕЦП обумовлює успішне розкриття змістово-концептуальної інформації та досягнення ілюкутивної мети адресанта.

Розглянемо способи об'ємно-прагматичного членування тексту ПЕЦП. Характер інформації та прагматична спрямованість є базовими факторами, які впливають на розмір та кількість частин в об'ємно-прагматичному членуванні тексту. Текст ПЕЦП в залежності від кількості запропонованої до розгляду інформації, яка зумовлена розмірами емітента та/або ілюкутивними намірами адресанта, може складатися із одного тому, або може бути розділений на два томи, які випускають разом. В окремих випадках випуск другого тому може відбутися через певний час, зазначений у першому томі. Другий том випускається за умови недосягнення бажаного рівня інвестування та містить повторення інвестиційної пропозиції. Слід зазначити, що текст ПЕЦП розділено на розділи та підрозділи за принципом логічної організації повідомлення. Їх виділяють за допомогою цифрових позначень. Так, емітент PATRYS LIMITED у своєму проспекті використовує позначення окремих частин за допомогою подвійних, потрійних та буквених позначень, наприклад:

3.2 Patrys – Company History

3.2.1 Background

Patrys was formed in December 2006 to consolidate leading natural human antibody technologies, product candidate pipelines and capabilities from three sources:

(a) Dr. Peter Vollmers and the University of Wurzburg, Germany [9: 11].

Щодо такого способу об'ємно-прагматичного членування, як надфразова єдність, то за задумом адресанта окрема надфразова єдність, що складається з одного або декількох абзаців, може бути виділена за допомогою відбивки (відмічається пропуском однієї, або декількох строк) та може отримати власний заголовок, наприклад:

Broad Patent Potential

The Company's unique approach enables the discovery of novel antibodies, production cell lines and molecular disease targets, creating potential for a broad and strong patent position. [9: 4].

Об'ємно-прагматичне членування тексту ілюструє відношення адресанта до повідомлення, бажання або необхідність підкреслити ту чи іншу інформацію та зумовлює використання вищезазначених способів членування тексту ПЕЦП. Послідовність викладення інформації та черговість у членуванні тексту спричинена загальними правилами побудови ПЕЦП та законами щодо емісії цінних паперів на території тієї країни, де проходить випуск облігацій емітента.

Розглянемо контекстно-варіативне членування тексту ПЕЦП. Особливого значення в такому тексті набуває використання виноска з метою надання уточнюючої інформації про емітента, дочірні компанії, проекти, загальноприйняті скорочення, зумовлені відповідним регістром тощо. Такі виноски розташовуються в кінці сторінки або після таблиці, до елементів якої вони стосуються.

Виноска може бути оформлена зірочкою “*”, якщо вона пояснює одне поняття елементу (таблиці або сторінки). Також існують виноска, пронумеровані відповідно до кількості понять, що потребують пояснення, та виноска, які мають систему пронумерованих підпунктів, наприклад:

**The options granted as detailed in the above table:*

(i) have an exercise price of \$0.45;

(ii) an expiry date of 5 years from their respective vesting dates; and

(iii) vest over 2 years in 3 tranches. [9: 64].

Структура виноски залежить від об'єму уточнюючої інформації, приналежність адресата та адресанта до суміжних або різних професійних спільнот та наявності у адресанта професійних знань у сфері емісії цінних паперів, оподаткування, тощо.

Цитатія, як окремий спосіб контекстно-варіативного членування, що використовується в межах ПЕЦП та має своїм джерелом фінансові звіти емітенту, може бути представлена у вигляді інформації, наведеної у формі таблиць та графіків. Використання таких включень та виносок є показником приналежності тексту ПЕЦП до гіпертексту як сукупної системи всіх документів компанії емітента. Включення такої інформації є обов'язковим та зумовлено необхідністю надання фінансових, завірених аудитором, даних у повному обсязі, відповідно до закону. [2: 30]. Нелінійність є одною із якостей гіпертексту [4: 13] яка дозволяє адресату самому обирати необхідні для читання частини тексту і тим самим створювати свій текст.

Іншим видом цитування, що використовується в ПЕЦП, є лист-звернення від голови правління компанії до інвестора. Такий лист є коротким резюме тексту ПЕЦП за змістом та одним із елементів побудови взаєморозуміння та особистого зв'язку між емітентом та інвестором. Використання висловлювань у першій особі однини та особистих звернень, таких як: *I consider that..., I encourage you to read this prospectus carefully...I look forward to your support and participation as a shareholder* дозволяє сформувати у адресата ілюзію причетності до справи емітента, особистого знайомства з керівництвом компанії та почуття довіри. Лист-звернення, на відміну від вищезазначених частин тексту ПЕЦП є факультативним та, попри свою незалежність, є тісно пов'язаним з основним текстом ПЕЦП.

Іншими факультативними частинами тексту ПЕЦП є передмова, застереження, вступ, словник термінів, заключний лист-дозвіл від директора компанії та примірник аплікаційної форми. Факультативні частини тексту впливають на адресата та на контекстно-варіативне членування, оскільки вони є чисто авторськими роздумами про зміст твору в цілому [1, с.58]. Вступ звичайно анонсує інформацію, що буде представлена в тексті, та в текстах ПЕЦП різних емітентів може мати різні назви, наприклад: *Prospectus summary, Summary, Important notice, Important information*. Кількість інформації, представленої у вступі до проспекту може буди досить різною, а сам обсяг вступ – варіюватися від однієї до п'ятнадцяти сторінок. Автор може надати стисло інформацію про емітента, навести приклади фінансового звіту, звернути увагу адресата на застереження або дати початку та закінчення емісії цінних паперів компанії. Оскільки вступ ПЕЦП має ретроспективну та перспективну направленість, то він, з одного боку, містить посилання на раніше прийняті законодавчі акти, важливі для розуміння тексту ПЕЦП та надає факти, необхідні для розкриття змісту проспекту, наприклад:

We are Paragon Shipping Inc., a recently formed company incorporated in the Republic of the Marshall Islands in April 2006 to provide drybulk shipping services worldwide [9: 1].

З іншої сторони, перспективна направленість вступу допомагає адресату адекватно сприйняти та повністю зрозуміти ідеї проспекту. Так, текст ПЕЦП *Paragon Shipping Inc* містить застереження щодо ризиків та пояснення термінів, наприклад:

You should review carefully the risk factors and the more detailed information and financial statements included in this prospectus. Unless the context otherwise requires, when used in this prospectus, the terms "Paragon," the "Company," "we," "our" and "us" refer to Paragon Shipping Inc. and its subsidiaries [9: 1].

Ознаки вступу: тезисність, анотація, прагматичність, концептуальність та енциклопедичність [1: 59] притаманні тексту ПЕЦП в тому обсязі, який обумовлений іллокутивними намірами адресанта.

Стилістично вступ пов'язаний з основним текстом ПЕЦП, так емоційно-забарвлений проспект компанії Patris Limited містить звертання до адресата, наприклад: *“Please refer to Section 12.”* Вступ ПЕЦП Ratel Gold Limited пояснює емоційну спрямованість деяких *“спрямованих у майбутнє”* положень основного тексту проспекту поточною вірою менеджменту компанії заснованою на доступній на сьогодні інформації: *“reflect Ratel’s current beliefs based on information currently available to management”*[10: 4].

Попри відносну автосемантичність вступу, яка надає можливість адресату передбачити зміст основного тексту, та скласти первинну оцінку емітента, вступ (Important notice, Introduction, Summary) не є незалежним текстом, та не може існувати окремо від основного тексту. Тезисність вступу, наявність короткого викладення деяких частин тексту ПЕЦП, готує адресата до умовного аргументативного діалогу з автором проспекту з використанням попередніх базових знань про процес емісії цінних паперів, компанію емітента та законодавчу базу (оподаткування, емісію цінних паперів, порядок сплати дивідендів). Проте, повне розуміння тексту ПЕЦП можливе лише після його прочитання та в багатьох випадках з допомогою кваліфікованого фахівця, як і зазначено у будь-якому вступі до ПЕЦП.

Таким чином, ми доходимо висновку про те, що специфіка членування ПЕЦП, розбивка його на розділи, підрозділи, основні і факультативні частини, використання та оформлення виносок і цитування зумовлені іллокутивною метою адресанта та особливостями тексту ПЕЦП як фінансово-економічного документу.

Перспективою наших подальших розвідок є розгляд когезії як категорії текстуальності, вивчення особливостей, структури та форм когезивних зв'язків в межах тексту ПЕЦП.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Изд. 4-е, стереотипное. / И. Р. Гальперин. М: КомКнига, 2006. – 144 с. (Лингвистическое наследие XX века.)
2. Закон N 3264-VI с30 [Електронний Ресурс]: Частина перша статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3264-VI від 21.04.2011 . – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_tsinni_paperi_ta_fondovij_rinok/statja-30.htm
3. Лингвистика текста. Учебно методическое пособие по специальности 021700 филология / сост: канд. филол. наук, доцент Лапотько А.Г., канд. филол. наук, доцент Стуколова Г.П. – Воронеж. – 2004. – 55с.
4. Масалова М. В. (2003): Гипертекстуальность как имманентная текстовая характеристика: дис. канд. филол. наук. спец. 10.02.19 „Общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика” / М. В. Масалова. – Ульяновск, 2003 – 123 с.
5. Моисеева И. Ю. Системные основы построения модели текста / И. Ю. Моисеева, Е.И. Махрова // Язык. Текст. Дискурс: Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК / Под ред. проф. Г.Н. Манаенко. – 2009. – Выпуск 7. – Ставрополь: Изд-во СГПИ. – С. 68–72.

6. Тураева З. Я. Лингвистика текста: (Текст: структура и семантика). Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 «Иностр. яз.» / З. Я. Тураева. – М.: Просвещение, 1986. – 127 с.
7. Beaugrande R. de. Text Linguistics. Original 1981 Digitally reformatted 2002 [Електронний Ресурс]: / R. de Beaugrande, W. Dressler. Режим доступу: – http://beaugrande.com/introduction_to_text_linguistics.htm
8. Prospectus Paragon Shipping Inc. [Електронний Ресурс]: – Режим доступу до проспекту: http://www.paragonship.com/files/Final_Prospectus.pdf
9. Prospectus PATRYS LIMITED [Електронний Ресурс]: – Режим доступу до проспекту: <http://www.patrys.com/patrysprospectus.pdf>
10. Prospectus RATEL GOLD LIMITED Initial Public Offering 29 June 2010. [Електронний Ресурс]: – Режим доступу до проспекту: http://ca.hotstocked.com/docs/show/st_augustine_gold_and_copper_limited/prospectus/finalprospectus.2.pdf

УДК 81'324:81'367 =111

*Нагорна С.С.
(Київ, Україна)*

АНАЛІЗ СЛОВОЗМІННОЇ ПАРАДИГМИ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА: СТАТИСТИЧНИЙ ДОСВІД

У статті йдеться мова про функціонування англійських дієслів з метою визначення їх закономірностей у журнальних наукових статтях. Закономірності встановлено завдяки статистичному аналізу дієслівної вибірки досліджуваної підмови.

Ключові слова: дієслівна словозмінна парадигма, лексико-семантична група, граматична сполучуваність, частота, поширеність, науковий стиль, підмова.

Статья посвящена рассмотрению функционирования английских глаголов с целью определения их закономерностей в журнальных научных статьях. Закономерности определены по средством статистического анализа глагольной выборки исследуемого подязыка.

Ключевые слова: глагольная словоизменительная парадигма, лексико-семантическая группа, грамматическая сочетаемость, частота, распространенность, научный стиль, подязык.

The paper discusses the functioning of English verbs and is aimed at revealing the regularities in science journal articles. The general regularities are identified through the statistic analysis of the sublanguage verb vocabulary data.

Key words: verb conjugation paradigm, lexico-semantic group, grammatical combinability, frequency, prevalence, scholarly style, sublanguage.

У будь-якому наборі досліджуваних мовних одиниць завжди є невелика група з високою частотою (ядро) і велика кількість низькочастотних (периферія), а між цими